

„NAŠ GLAS“ izide vsakega prvega, in petnajstega v mesecu. Naročnina za celo leto Din 40.—, za pol leta Din 20.—, za četrt leta Din 10.—. — Za inozemstvo je dodati poštino. — Oglasi po ceniku. —

NAŠ GLAS

Uredništvo: Ljubljana, Franciškaška ulica 6/I. Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. — Upravništvo: Ljubljana, Franciškaška ulica št. 6. Račun poštne hranilnice v Ljubljani št. 11.467.

List za državne nameščenke in upokojenke.

Albert Thomas:

Uradniško strokovno gibanje.

Objavljamo poučen članek, katerega je napisal pred nekaj leti danes že pokojni ravnatelj Mednarodnega urada za delo v Ženevi, Albert Thomas, znani socialni delavec in organizator. Članek do danes ni na aktualnosti še prav nič izgubil. Glasi se:

V večini držav se je izvršila v poslednjih letih revizija uradniških plač, ki je obenem vodila k splošnemu, bolj ali manj obširnemu novemu reguliranju njihovih razmer vobče. Vse dokler gospodarske in finančne razmere niso bile ustaljene, je bilo nemogoče izvršiti tako novo ureditev, ki pa niti danes še ni do kraja izvršena. Izvaja se še osobito v Belgiji, na Francoskem in na Poljskem.

Dasiravno se zdi, da so razne države pri urejanju delovnih pogojev in službenih dolžnosti izšle od istih načel, vendar kažejo sistemi, ki so v veljavi, velike razlikosti. Samo v nekaterih zemljah, n. pr. v Nemčiji in v Švici postoje ustavne in zakonske določbe, katere dajejo uradnikom neko varnost ali ki omejujejo v določenem smislu svobodo njihovega delovanja. Običajno so razmere urejene s posebnimi določbami poedinih javnih oblastev. V posameznih državah (Švica, Grčija) postoje splošni predpisi, ki veljajo za celokupno uradništvo in so zbrani v obliki »statutov«. V tem oziru je mogoče ugotoviti velike razlike glede stališč zainteresiranih organizacij. V poedinih državah le-te same zahtevajo ureditev z zakonitimi določbami, ki predvidevajo določene omejitve, ker pri tem predpostavljajo, da jim bodo dale neke varnosti glede delovnih pogojev. To so organizacije v deželah, v katerih so uradniške pragmatike še zelo nepopolne, kjer je ureditev službe še zelo zaostala, in kjer uradništvo pogreša domala sleherno zakonito varstvo. V drugih deželah spet, na primer na Francoskem, uradništvo absolutno odklanja vsako vrsto zakonitih predpisov. Boji se namreč, da jim te določbe ne prinese nobenih novih koristi, da pa bodo prinesle s seboj predvsem omejitev pravice združevanja, in da bi jih s temi določbami postavila država izven splošnih pravnih načel. Zoper razne projekte statutov, ki so že dobrih 20 let bili večkrat predlagani parlamentu, postavljajo splošno idejo tarifnih pogodb. Zahtevajo, da smejo sodelovati pri izdelovanju določb, ki se nanašajo na njih po mešanih ali paritetnih odborih.

Reforme, ki se zdaj izvajajo, so posledica položaja, ki se je skoro povsod enako razvil. Predvsem je bilo treba zaradi stalnega naraščanja števil uradništva, ki je zvezan s povečanjem nalog državne uprave, povišati izdatke, tako da v večini držav ni bilo mogoče na zadovoljiv način urediti vprašanja plač, kar je izhodišče vseh neurejenih razmerij med državnimi oblastmi in njihovim osebjem. Dolgo časa so imeli uradniki tudi druge razloge za nezadovoljnost. Ker ni bilo nobenih točnih določb in formalne varnosti, je bilo vse, kar je bilo zvezano s postavljanjem, napredovanjem, ocenjevanjem in disciplino, prepuščeno samovolji. Ta nezadovoljnost je v mnogih resortih, kakor n. pr. pri poštni upravi ali pri železnicih, vodila do stavkovnih gibanj, ki so izzvala pozornost celokupnega javnega mnenja. Še vedno je mnogo držav, v katerih zaradi političnih ali gospodarskih razlogov ni bilo mogoče, da se izdela uradniško pravo na krepki osnovi. V teh državah povzroča negotovost delovnih razmer čisto krize. V vsakem primeru je potreba, da branijo svoje

interese in da zavarujejo svojo bodočnost, vodila do osnivanja in razvoja uradniških organizacij, njihovo strokovno delovanje se je pa usmerilo sorazmerno z nepovoljnimi razmerami, pod katerimi so uradniki dolgo časa trpeli.

To strokovno (sindikarno) delovanje se izraža v težnji za stalnostjo, varnostjo, neodvisnostjo in za pravico soodločevanja.

Težnja za varnostjo se izraža predvsem v težnji za zavarovanjem službenega položaja. Posebne razmere, ki so bile v zvezi z vladno politiko ali s spremembami v organizaciji državnih ustanov, so povzročale v nekaterih časih odpuste uradništva. Če ne upoštevamo odpuščenja uradništva v množicah, kakor se je razvilo po vojni, da bi se previsoko število drž. uslužbenstva znižalo na predvojno stanje, dovoljuje pomanjkanje zakonskih ali sličnih določb odpuščenje poedincev, proti čemur je uradnik brez obrambe. Država uporablja napram njemu svojo suverenost in njena moč napram uradniku je neomejena. Temu načelu enostranske suverene oblasti stavljajo uradniški sindikati nasproti misel organske potrebe. Ta misel izhaja iz vidika, da mora imeti državna uprava stalen značaj in da mora zaradi tega biti položaj uradništva, ki upravo vodi, stalno zavarovan. Pod tem je razumeti, da se more uradnika odpustiti le pod natančno določenimi formalnostmi in ob določenih finančnih obvezah, tako da je odpust mogoč le v primerih absolutne potrebe ali pa, to se razume, iz disciplinskih razlogov. Da to svojo osnovno zahtevo obrazlože, kažejo organizacije na zadovoljive posledice zavarovanja položaja uradništva, na delo osebja v državnih uradih, ki je večinoma zelo specializirano. Že zdaj se v mnogih državah priznava praktična potreba zavarovanja položaja državnih nameščencev. Predvsem so imeli v Nemčiji uradniki od tako zv. weimarske ustave iz leta 1919. zelo široka zaščitna sredstva v pogledu pravice združevanja in pravice soodločevanja, kakor tudi v pogledu disciplinskega kazenskega postopka in pravnih sredstev zoper disciplinske kazni pred posebnimi zbornicami in državnim disciplinskim sodiščem. Navzlic temu je ostalo uradniško vprašanje v vseh državah aktualno, predvsem zaradi odredb, ki se izvajajo glede na racionaliziranje v državnih kakor tudi v privatnih ustanovah.

Potrebnost borbe za zavarovanje obstoja je privedla uradnike do tega, da svojo neodvisnost zavarujejo z ustanavljanjem številnih stanovskih organizacij. Razvoj demokracije seveda zelo olajšuje te težnje. Če se v posameznih državah uradniške organizacije doslej še niso mogle povsem razviti, vendar mnogo obetajo. V državah, ki so s stališča mednarodne organizacijske skupnosti državnega uslužbenstva najnaprednejše, je uradniškim organizacijam puščena možnost delovanja, ki je skoro popolnoma enaka tisti svobodi, katero uživajo delavske zveze, z edino izjemo pravice do štrajka, katere se uradništvu z ozirom na dolžnosti, katere ima za neprekinjeno izvrševanje poslov v državnih ustanovah, ne dovoljuje.

To gibanje za emancipacijo uradništva, ki je izšlo iz upravičene želje, naj se zavarovanje uradniškega položaja zajamči z določenimi pravili, je imelo kot posledico to, da se je zahtevala pravica do soodločevanja, ki je najzanimivejši pojav sodobne orientacije. Organizacije smatrajo namreč resno,

da bi bilo brez pomena, stalno zavarovati razna stanovska izboljšanja, če se obenem s tem ne izvrše v državnih upravah take osnovne reforme, da bi se dosegli boljši delovni rezultati in zato izjavljajo, da so pripravljene sodelovati z državnimi oblastmi na tem polju. Zato zahtevajo pravico do soodločevanja osebja. Ta zahteva je, kar je po sebi razumljivo, izzvala velik odpor. Zadovoljimo se z ugotovitvijo, da je bil prvi korak storjen z ustanovitvijo mešanih odborov za preiskavanje delovnih pogojev. Taki odbori so bili ustanovljeni v večini držav ob tistem času, ko se je začelo z novim urejanjem plačilnih sistemov. Po želji, katero je izrekla strokovna komisija, ki je zasedala leta 1928. v Ženevi, je Mednarodni urad za delo izvršil glede tega vprašanja anketo. Rezultati te ankete so bili sporočeni organizacijam in vladam.

Te stopnje stanovskega gibanja uradništva so bile v poslednjih letih vredne največje pozornosti. Treba je zdaj, da obrnemo pažnjo na nekaj novih dejstev, katere dovoljuje pogled v bodočnost.

Predvsem ugotavljamo, da v modernih državah in pri modernem industrijskem razvoju, ki se giblje po načelih taylorizacije, racionalizacije itd., dobiva pojem »uradnik« celo v industriji vedno večji pomen. V dolgi vrsti vprašanj je mogoče videti, kako tesni so odnosi med samim delavskim in uradniškim gibanjem. V razvoju delavca in delavskega življenja se ustvarja neka podobnost med položajem delavca in uradnika. N. pr. pri razvoju socialnega zavarovanja se mora uvideti, da se neka zavarovanja, katere so bila prej dovoljena izključno uradništvu, danes priznavajo celokupnemu delavstvu. Nastopa torej že določena nevarnost. Na drugi strani se pa izgublja razlika, ki je nujno bila med delavnimi pogodbami ročnega delavstva in med službenimi pogodbami uradnikov, in to od leta do leta vse bolj. Primer za to so najnovejši predlogi v Veliki Britaniji glede industrijalnega miru. Stabilizacija položaja nekaterih delavskih kategorij je v posameznih industrijah Zedinjenih držav že izvršena. Če pa z druge strani uradništvo želi sodelovati z državo in javnimi oblastmi, da bi se izvršile reforme v splošnem interesu, to v bistvu izhaja od iste zamisli, kakor jo imajo delavci, ki zahtevajo pravico do soodločevanja pri delu.

V isti meri kakor se razvija mednarodno življenje, se množe vprašanja, glede katerih so uradniki mednarodno zainteresirani. Ne moremo verjeti, da bi se zastopniki velikih javnih uprav še nadalje zbirali v Ženevi, ne da bi se lotili mednarodne rešitve tega velikega vprašanja mednarodne važnosti, s katerim se bavijo. Nesporo postojni interes, da se izvedejo potrebne mere, katere je mogoče le mednarodno izvrševati, ker ta interes prestopa meje zgolj stanovskega vprašanja. Oklevanje, ki se pojavlja od leta do leta tudi za uradništvo, ima seveda vpliv na produkcijo. Delodajalci iz industrijskih krogov imajo interes na tem, da se pečajo z uradniškimi problemi ne samo

kot davčni obvezniki, temveč tudi kot proizvajalci. Uradniške plače igrajo posredno vlogo tudi pri stroških produkcije in imajo zaradi tega tudi svoj vpliv pri mednarodni konkurenci. Vsekakor bo trajalo še nekaj časa, dokler vladni in industrijski krogi ne uvidijo potrebe mednarodnega spoznanja na tem polju. Naloga uradništva samega je, da po možnosti razjasni korist, ki bo od tega izvirala za vse.

Najvažnejši protirazlog, katerega je mogoče navesti, temelji na težavah, ki nastajajo ob pravniški definiciji pojma »uradnik«, ki velja za vse države. Res je, da dejanski obstojajo velike razlike med načini pogodb uradništva z državnimi upravami. Na Nemškem in na Francoskem se smatra ta odnošaj kot javnopravna pogodba, iz katere izvirajo določene pravice in določene dolžnosti. Položaj uradništva torej tu ni osnovan na medsebojnem sporazumu, ki se ugotavlja s pogodbo, temveč samo na željah oblastev. Tu torej ni mogoče govoriti o enakopravnosti uradništva z industrijskim delavstvom. V Veliki Britaniji razumejo to vprašanje drugače. Državni uradnik je napram državi v položaju zasebnega nameščenca države. Napram državi zavzema isto stališče kakor zasebni nameščenec napram svojemu delodajalcu, torej kakor da postoji pogodbeno razmerje. Zdi se pa, da se bo ta način pojmovanja spremenil z uvedbo nekaterih novih sprememb. Zaradi dogodkov v novejši dobi (generalni štrajk iz leta 1926. na Francoskem) so bile izdane posebne zakonske izjemne odredbe, ki se nanašajo na uradništvo. Vlada je v tem slučaju ravnala iz potrebe, da si zagotovi pravilno opravljanje poslova javne uprave. V tem tudi leži znak za razvoj istega pojmovanja, katero obstoji na kontinentu.

Enake težave so se pojavile z mednarodnega stališča že za druge delavske kategorije. Ko se je v Washingtonu govorilo o kategorijah, na katere naj se nanašajo določbe o delovnem času, je nastalo razpravljanje o poštenu, telegrafskem in telefonskem uslužbenstvu, katero so na koncu smatrali kot trgovsko, ne pa industrijsko osebje, in je bilo zaradi tega izključeno iz kroga delavstva, na katero se razteza sporazum. Vse take težave se pa morejo prebresti. Glavno je, da se o problemih, ki se tičejo uradnikov, najprej razpravlja v raznih državah samih, preden ti problemi pridejo pred razpravo v mednarodni organizaciji dela. Infomacijska služba in ostale postranske studije, katere vrši Mednarodni urad za delo, naj olajšajo ta potrebni posel.

Vsekakor se zdi, da se odpira uradniškemu gibanju v bodočnosti nova pot. Ni mogoče utajiti, da napredek, katerega naj dosežejo, odvisi v veliki meri od mednarodnega delovanja organizacij samih. To delovanje, katero smo v njegovem prvem razvoju doslej premostrili, je že rodilo povoljne uspehe. Želimo, da se še bolj in močnejše razvije, ne-le v interesu javnosti in uradništva, temveč tudi zato, ker bo, čim bo povoljno rešeno, v veliki meri pripomoglo k zblizanju narodov in s tem k utrditvi in obrambi miru.

E. T.:

Produktivne in konsumne zadruge.

Iz ljubljanskega »Zadugarja«, mesečnika, katerega izdaja Železničarska nabavljalna zadruga, prenašamo ta zanimivi in poučni članek:

»Zadnji čas smo si železničarji ustanovili dve zadrugi, ki sta na prvi pogled za nas nekaj novega, dve produktivni zadrugi: čebelarstvo in perutninarstvo. Obe naj pospešujeta proiz-

vodnjo, to je, naj članom omogočata, da vsak v svojem malem čebelarstvu ali perutninarstvu čim več producira s čim manjšimi stroški. Nadaljnja naloga obeh zadrug je, da posredujejo svojim članom čim ugodnejšo prodajo pridelanega medu, jajec, kapunov itd., kar je po mnenju nekaterih poglavitna njuna naloga. Minister dr. Frangeš je

n. pr. poudarjal, da bi bile te poslovne, le trgovsko organizirane zveze perutninarških zadrug močne dovolj, da bi mogle napraviti perutninarstvo rentabilnejše kakor je danes. Podčrtan je v teh zadrugah interes producenta, ki se kaže v stremeljenju za višjimi cenami.

Vse zadrugi stremi za pravično ceno, ki jo namerava doseči s tem, da odvzema kapitalu dobiček. Pri presoji, komu ta odvzeti dobiček prav za prav pripada, pa nastajajo difference.

Produktivne zadruge zastopajo stališče, da je pravična tista cena, ki jo je plačal konsument. Razliko med to ceno in pa ono, ki jo je podjetnik, posestnik produkcijskih sredstev, plačal delavcu, si je obdržal podjetnik kot dobiček na škodo delavca. Dobitek je del vrednosti dotičnega produkta in gre vsekakor onemu, ki je to vrednoto ustvaril.

Razumljivo je, da so se francoski in nemški socialisti navduševali za idejo produktivnih zadrug, ki naj bi rešila delavce meznega sistema in uredila gospodarstvo tako, da bi bila vsa proizvodna sredstva last delavcev. Spričo nepopolnih uspehov v produkcijskih zadrugah in sijajnih zmagah konsumistov obrnilo v prilogo zadnjim. Splošna zahteva vseh kolektivistično usmerjenih pokretov je socializacija kapitala, to se pravi prenos produkcijskih sredstev v lastništvo družbe. Ta zahteva je domala uresničena na vrhuncu sistema, ki ga uvaja nabavljalna zadruga. Vso proizvodnjo združuje v rokah združenih konsumentov. Proizvajati bi tedaj pomenilo, biti v službi družbe.

Zadruge konsumentov pa so na povsem drugačnem stališču kakor one producentov, kadar gre za delitev kapitalu odvzetega dobička. Prisojajo ga konsumentu-kupcu, češ producent-delavec je svoje že po pravici prejel. Kapital, da je vzel svoj dobiček iz žepa konsumenta, ki je moral plačati za robo več, kakor je resnično vredna.

Čudno nasprotje, ki stavlja to vprašanje, se zdi Gideju eno najtežjih problemov zadrugištva. Kot izhod predlaga kompromis: kapitalu odvzeti dobiček naj se deli, pol producentu, pol konsumentu. V tej smeri, pravi, naj bi stremele ene in druge zadruge. Nabavljalne naj delijo dobiček svojih produkcijskih podjetij na polovico: ena polovica naj se razdeli delavcem, ki so v podjetju delali-proizvajali, druga polovica zadrugarjem, ki so proizvede kupovali. Tudi produkcijske zadruge naj svoj dobiček delijo na dve polovici: ena naj se razdeli zadrugarjem-producentom, druga polovica pa odjemalcem-kupcem. Res, tedaj bi ne bilo več razlike med produkcijskimi in konsumističnimi zadrugami.

Tako nadvse resen pa konflikt zares ni, kakor ga je Gideju pokazala

njegova teorija o dobičku. Drugi narodno-gospodarski učenjaki gledajo na stvar čisto drugače. Werner Sombart na pr. poudarja neizumljivo enotnost vsega zadrugištva in kaže na temelj, ki je v sem zadrugam skupen in močnejši od vseh nasprotstev. Ko razmišlja o razmerju med kapitalizmom in zadrugištvom, deli zadruge po njih pomenu in najde, da so produktivne zadruge prehodne tvorbe, potrebne pri prevedbi kapitalističnega gospodarskega reda v zadrugišnega, enako kakor kreditne zadruge. Te so nemogoče v dovršenem zadrugišnem gospodarskem redu, ki odpravlja kredit — mogočnika med povzročitelji gospodarskih kriz. Produktivnim in gospodarskim zadrugam je predpogoj obstoj močnega kapitalizma, s katerim so v ostrem boju. Njihov namen je, podpirati male produkcijske subjekte v konkurenčnem boju s kapitalizmom. Tu so produkcijske zadruge krepka pomoč konsumnemu zadrugištvu, ki tudi bojuje boj s kapitalizmom, a silnejši in večji, ker hoče ukiniti kapitalistični sistem in prirediti novo, višjo obliko gospodarstva, ki naj izključi dobiček kot temeljni princip in mesto njega uvede prvotni princip gospodarstva: proizvajaj naj se samo toliko, da bo krita potreba. S tem bi bil uničen prvi vzrok vseh gospodarskih kriz, anarhija v produkciji.

V vlogi pomožne akcije gleda produktivne zadruge tudi Gide, ko si postavlja vprašanje: produktivne ali nabavljalne zadruge pa si nanj enostavno odgovarja: produktivne in nabavljalne zadruge. Prepustimo obojim, pravi, naj se vsaka oblika svobodno razvija zase in to tudi tedaj, če bi se zdelo, da obe obliki prehajata druga v drugo; pri tem se bosta končno strnili v eno samo celoto. Proizvajalne zadruge v nekaterih ozirih nadkriljujejo nabavljalne. Zakaj se tedaj ne bi strnile, saj se bodo, ko pride čas, pretvorile v organe nabavljalnih zvez.

Skupen boj zahteva skupno fronto, medsebojno podporo. Videli smo, da so prešli socialisti od produktivne k močnejši nabavljalni zadrugi, ker so bili uspehi prve premajhni. Na vzroke neuspehov produktivnih zadrug je pokazal Oppenheimer: pomanjkanje kapitala, trga in discipline. Tu mora konsumno zadrugištvu podpreti svojega sobojevnika. Angleške nabavljalne zadruge dajejo produkcijskim potreben kapital in so njihovi stalni, najsigurnejši odjemalci. Značilen je francoski primer, ko je več nabavljalnih zadrug skupno podprlo steklarsko produktivno zadrugo tako, da so ji plačevale steklenice 20% dražje kot je bila tedanja tržna cena na debelo. Seveda morajo biti take žrtve poplačane z uspehom.

Gledamo po svetu in pozabimo nase. Svoje železničarske produktivne

zadruge smo osnovali v popolnem umevanju situacije kot pomožne samostojne edinice, v katerih naj se udeležuje v polni meri vsak, ki se čuti strokovno poklicanega. Kot članice »Saveza« so te zadruge v najtesnejši zvezi z nabavljalnimi zadrugami. Kakor inozemstvo svoje, bo tudi naš »Savez« podprl brez dvoma te zadruge s kapitalom in s tem, da bo njihov sigurni odjemalec. Za kapital in trg je torej preskrbljeno, za disciplino pa

skrbi naš »Zakon o zadrugah državnih uslužbencev«, po katerem smo dolžni ustvarjati skupen, nedeljiv in nedotakljiv rezervni fond. Pogoji so nam dani kakor v inozemstvu, uspeh je odvisen torej le še od zadrugarjev samih.

Obleke komično čisti, barva, pisava in lika tovarna J. O. S. REICH.

Težnje železniških upokojencev.

Dne 23. julija so v Delavski zbornici v Ljubljani zborovali železniški upokojenci in razpravljali o svojih stanovskih zadevah. Zborovalci, katerih je bilo, kakor poroča »Ujedinjeni Železničar« nad 300, so sprejeli resolucijo, iz katere objavljamo nekaj odlomkov:

Upokojeni železničarji, zbrani na javnem shodu v Ljubljani po zaslišanju referatov o položaju upokojencev, stanju v bolniški blagajni in pokojninskih odredbah zakona o državnem prometnem osebju konstatirajo:

da je položaj staroupokojencev, miloščinarjev, zlasti pa še neprevedenih kronskih rentnikov skrajno težaven in da žive ti upokojenci v največji bedi,

da se je položaj upokojencev še poslabšal z raznimi novimi uredbami o draginskih dokladah, s katerimi se je ločilo upokojence na več skupin, dalje z reduciranjem vozniških ugodnosti ter ukinjenjem pravice za brezplačen prevoz premoga in drv, uvedbo novih dajatev (kuluka, prispevka za Zvezo nabavljalnih zadrug itd.) ter z istočasnim povečanjem cen življenjskih potrebščin zlasti pa cen stanovanj,

da se pokojnine zelo neredno izplačujejo, kar položaj še poslabšuje ter škoduje ne samo ugledu upokojencev, marveč tudi uprave kot take; poleg tega do danes še niso izplačane difference železniškim delavcem iz leta 1923, pri čemur je prizadetih tudi večje število upokojenih delavcev,

da je novi zakon o državnem prometnem osebju iz leta 1931 ukinil skozi desetletja uživane pravice glede vračunavanja vseh let za penzijo ter da glavna kontrola ne priznava niti let članstva v prejšnjih penzijskih fondih za odmero penzije.

Na podlagi teh ugotovitev železniški upokojenci in z njimi solidarno aktivni uslužbenci zahtevajo:

izrednačenje staroupokojencev, miloščinarjev in rentnikov z upoštevanjem prejemkov po novem zakonu o drž. prom. osebju, kakor so vse staroupokojence že davno prevedle nasledstvene države Češka, Avstrija.

povrnitev onih vozniških ugodnosti, ki so jih uživali pred upokojitvijo kot aktivni železničarji,

redno izplačevanje pokojnin prvega v mesecu, ter takojšnje izplačilo difference iz leta 1923,

spremembo sedaj veljavnega zakona o drž. prom. osebju v pogledu penzijskih predpisov v toliko, da se priznajo za penzijo vsa službena leta na železnici, kakor se to priznava v vseh drugih resorih ter uvedbo avtonomnega pokojninskega fonda,

izpostavitev potrdil o plačanih prispevkih po 180 Din, odnosno 360 Din za Zvezo nabavljalnih zadrug ter spremembo naredbe o nabavljalnih zadrugah v tem pravcu, da se gornji zneski povrnejo ob upokojitvi, odnosno vsaj tedaj, kadar železničar dokaže, da ni član nobene nabavljalne zadruge.

Proti znižanju plač.

Objavljamo naslednji značilni in zelo poučni člančič, katerega je meseca julija t. l. objavilo avstrijsko glasilo »Deutschösterreichische Landpost« in ki predstavlja mišljenje zveze avstrijskih trgovcev in obrtnikov, Hagebunda. Članek, katerega naj bi si dobro zapomnili tudi naši gospodarski odločujoči krogi, se glasi:

»Ponovna znižanja prejemkov uradništva zvezne republike, dežel in občin, zlasti pa neredno nakazovanje

in izplačevanje plač v obrokih, izredno neugodno vpliva na trgovce in obrtnike. Če slišimo, da nameravajo zvezne dežele in občine vnovič znižati prejemke svojim uslužbencem, tedaj ti naklepi izzivajo med obrtništvom najresnejše skrbi, ker se s takimi ukrepi zveza, ki postoji med tem stanom, namreč uradniškim, in vsemi delavnimi sloji prebivalstva, nad vse škodljivo ovira. S takimi znižavanji prejemkov se povzroča zmanjšanje prometa in kot po-

N. Dinah:

Spoznanje.

Morda se ta dogodbica ne bi bila zgodila, morda gospa Elvira ne bi bila doživela vse te bedaste in osrečujoče, na videz nesmiselne, v najglobljem pa vendar pomembne prigode, če ne bi bil njen mož, ravnatelj Brown, tisti večer, ko sta se vračala, tako zelo truden. Toda bil je pač truden. Že ko sta sedla v vlak, je zdehal in kmalu po prvi postaji je storil to, kar starejši zakonski možje tako pogostoma store, in kar mlade žene tako nerade vidijo: zaspal je. Glava mu je omahnila na stran, časopis mu je padel iz rok, njegovo mirno dihanje se je zljilo z enakomernim ropotanjem vlaka in golo čelo je odsevalo blede luči svetilke kakor mili mesec, ki se je palagoma nagibal vse globlje.

Tedaj je šel nekdo zunaj mimo, v vratih je bilo videti za trenutek glavo in Elvira je vstala in tiho stopila k možu, ki se je naslonil ob okno s cigareto v ustih in se smehljaj. Stopila je tesno k njemu in ga trdo pogledala v prijazno mlado obličje. S tujim, naglim glasom ji je prišlo z ustnic, ki so se ji komaj premikale:

»Včeraj sem vam že povedala, da vas nočem več videti. Toda premislila sem se. Kje se sestaneva?«

Kavarna, kjer sta se prihodnje popoldne sešla, je bila majhna in v mračnem, razpotegnjenem prostoru je bilo kakih šest marmornih mizic, dvojce v zlatih okvirih, zaprašena preproga in pol tucata ljubavni parov. Elvira je imela obleko, v kateri sta se prvič srečala na promenadi v zdravilišču. Bil je to sen v rožnatem in modrem, s katerim se je lepo skladala ple-

tena čepica in dolge rokavice. Na ustnih ji je igral isti smehljaj, s katerim ga je navadno pozdravljala vsako popoldne, na napudranih licah je pa ležal odsev zadrege, kakor je to v sličnih primerih že običajno, ki je pa bila pri nji pristna. In ko ji je poljubil roko, je slišala, kako ji bije srce in kako njen glas izgovarja iste besede, ki jih je izgovarjala vsako popoldne ob starih pred paviljonom zdraviliške godbe:

»Misliš, da ne bom mogla priti. Toda moj mož spi...«

Kar je sledilo, ni bilo tako čisto po načrtu, toda znatno pomembnejše kot vse, kar je mlada žena doslej na nagli poti skozi to, nji neznano deželo ljubezni doživela. Nič se nista poljubljala, nikanor ne, prekršila nista nobenega najsveteljših zakonov, ki nenapisani zakonik ljubezni dele v toliko napetih poglavij, toda čutila sta se privikrat čisto sama, zares neopazovana z vso srečo tajinstvenosti. Na ozkem naslanjaču sta se tako naglo približala, da mu je na vse zadnje Elvira z lahkim vzvikom omahnila na prsi.

»Kaj vam pade v glavo?!« je vzkliknila. Drugi dan prav ob istem času: »Saj sem vam vendar prepovedala...!« Stiriindvajset ur kesneje, v trenutku nič manjše sreče: »Nikar vendar!...« In po noči sanj, prepornih pričakovanj in hrepenečih upov: »Ljubim te!«

In to je bila resnica. Mlada gospa Elvira je ljubila, to se pravi, ljubila je prigodo, opasnost njunih skrivnih sestankov, mračno skrivnost tesne kavarnice, šepetana priznanja, ukradeni poljube in gloriozi strasti, ki si jo je naslikala v očarujoči postavi nepremišljene mladosti, ognjenih oči in žarečih kretanj. Ti strasti je bilo ime Henry, šestindvajset let, nejasnega po-

klica. Imel je črne oči, lepe ustnice, smehljaj, da mu ni bilo primere, nosil je angleške obleke in pritrjeno barvane kravate, izvrstno je plesal, mojstrsko poljubljaj, da je predstavljal v vsem ideal moške popolnosti in ženskega hrepeneja.

Elvira se je razcvetela, postala lepša, nego je bila kedaj in ob slovesu med burnim objemom v senci avtomobila, v veži ali pod drevesom se ji je plavi obrazek razsvetlil od ognja, ki ga je vselej iznova navdušil.

»Na svidenje!« je rekla »jutri!« In privil si jo je k prsom in ustne ob ustniah je z velikimi in temnimi očmi strmela v njene, da jih je morala zapreti: »Ostani!«

Toda šla je. Vsakikrat je šla, toda vsakikrat teže, vsakikrat se je bolj obtaavljala, vsakikrat jo je ta nežna in žareča besedica dlje zadrževala. In ko se je vrnila domov, se ji je tišina zdela še enkrat tišja, samotna še enkrat samotnejša, življenje neznanosko dolgo, kakor da je obsojena na večno ječo. In naenkrat se ji je vse, kar ni bilo ta ožina, ta pokoji, to življenje, zadrželo lahno in vredno poželjenja. Sama še ni vedela, kako daleč se je že izgubila. Toda, kadar je bila pri njem, ki ji ni obetal samo miru in pokoju, temveč vse neznanost žitje v njegovi polnosti, je izdala časih svoje sanje z besedami, ki so jo vznemirjale noč in dan:

»Rada bi stran... stran s teboj!«

»Pridi!« je dejal. Samo to besedico. Ustrašila se je, komaj da se je branila. Široko je odprla oči. Pogledala ga je in brez sape zasopetala vsa trepetajoča:

»Razumeš, kaj mislim: za zmerom! za zmerom!«

»Razumem,« je rekel, »za zmerom!«

Za trenutek je bilo vse tiho. Mož je kadil, roka mu je ležala na njeni rami in zrl je po tesnem hodniku, ki je delil kavarniške mizice v tesne sobice. Ob blagajni se je nekdo smejal, slišati je bilo ropotanje s posodo, v rumeni svetlobi žarnic je leno brenčala muha in Elvira jo je opazovala. Toda videla je ni. Videla je veliko, z lesom opaženo jedilnico doma, belo pogrnjeno mizo, ki je čakala nanjo kot vsak večer, težko temno uro, ki je s svojimi globokimi udarci oznanjala dolgo, mračno noč, in sobo, skozi katero je vstopil mož, z rahlo sklonjeno glavo, tiho, skoro neslišno, kot vsak večer, kot vsak večer! Hotela je kaj reči, pa ni našla besed. Preveč je bilo vsega, kar jo je držalo in vezalo kot veriga dolžnosti in pravice. In kakor da se duši, je hlipala in neznana bolečina ji je zalila grlo s solzami, ko je rekla:

»To je vendar nesmisel... to je vendar nemogoče... moj mož, kaj poreče moj mož?«

»Ne vem,« je rekel Henry, »kako naj jaz to vem?« In z nepremišljenim lahkotnim smehljajem je dejal: »Si mu mar sploh potrebna?«

In ta smehljaj, ta beseda je odločila njeno usodo.

Celo noč je imela čas, premisliti in vrniti se, toda preveč se je bila že oddaljila, preveč se vživela v sen, da bi bila zdaj ob slovesu mogla začutiti kaj drugega kot nejeverno začudenje. Videla je moža, ko je odhajal iz sobe — bilo je tri, in ob petih gre njen vlak — in nezavestno je storila kretinjo, ki naj bi ga poklicala ali pridržala, nato pa se je samo nasmehnila in mu odkimala kot vsak dan. Nato so se vrata za njim zaprla: zadnjikrat! si je mi-

sledica oslavljenje davčne moči pridobitnih stanov, kar mora povzročiti v nadaljnjem poteku vnovič znižanje prejemkov uradnikom in vnovič utesnitev gospodarskega življenja. Obrtniki morajo ugotoviti, da jih ne le ta znižavanja plač in izplačevanje v obrokih hudo zadenejo v njihovih pridobitnih zmožnostih, temveč da morajo v mnogih primerih na plačilo izvršenih naročil ali dobav za javne korporacije čakati pogostoma po pol leta in še delj in da po večini ne morejo niti zaračunati zamudnih obresti. Trgovski in obrtniški stan, ki na ta način trpi tako rekoč dvakratno škodo, si mora sta-

viti vprašanje, ali za ureditev financ javnopravnih pokrajinskih korporacij niso na razpolago tudi druga sredstva razen edinole zniževanje plač. Predvsem bi bilo že čas, da se socialna obremenitev, ki je v zadnjih letih občine posebno močno obtežila, prilagodi zmožnostim posameznih krajevnih teles.

Spoznanje, da je usoda in blaginja pridobitnih stanov neločljivo zvezana s stanjem stalnih nameščenecv, zlasti državnih in samoupravnih uslužbencev, prodira vse širje in globlje. Tudi pri nas vsaj poedini pridobitniki že pričajo spoznavati to povezanost.

Službena obleka davč. uradništva.

Finančni minister je izdal pravilnik o službeni obleki uradnikov davčne stroke. Po tem pravilniku bodo davčni uradniki, ki so nameščeni pri davčnih upravah, morali nositi uniforme, katere tvori obleka, pas, čepica, rokavice, sablja in črni čevlji.

Uniforme so delavniške in praznične, zimske in letne. Zimska delavniška obleka obstoji iz suknje, telovnika in hlače ali pa iz bluze in hlače in meča. Letna obleka je slična, mora biti pa izdelana iz belega blaga in se nosi od 1. maja do 1. oktobra. Kroj obleke je sličen kroju častniške uniforme in je tudi čepica podobna častniški.

Na suknji se nosijo epolete, po katerih se spozna čin uradnika. Po potrebi nosijo davčni uradniki tudi poleg uniforme revolver.

Upokojeni davčni uradniki smejo svojo uniformo ponositi v teku enega leta po upokojitvi, vendar brez znakov čina.

Vsak davčni uradnik bo moral imeti vselej s seboj tudi posebno službeno legitimacijo, izdano od predstojnika urada, kjer služi. Davčni uradniki v uniformi se bodo med seboj pozdravljali s salutiranjem in so dolžni pozdravljati drug drugega.

Pravilnik stopi v veljavo 1. januarja 1934, ko morajo davčni uradniki pričeti nositi predpisane delavniške uniforme. Praznične uniforme morejo nositi ob primernih prilikah, niso pa dolžni nabaviti si jih. Prav tako niso dolžni davčni uradniki, ki služijo pri ministrstvu in finančnih direkcijah nositi uniforme, če pa to žele, se jim sme dovoliti.

Vestnik.

Železničarska slava v Ljubljani. Prometno ministrstvo je po predlogu občnega zbora UJNZB določilo pravo-slavni god carja Konstantina in carice Jelene, kot praznik in slavo navedene organizacije. Letos je padel ta dan na 3. junija in so ga slavili železničarji po vsej državi. Na navedeni dan so namreč leta 1898 prešle v tedanji Srbiji dotle privatne železnice v upravo države. Od tedaj praznujejo železničarji v Srbiji ta praznik kot svojo »slavo«, ki je zdaj razširjena na vse jugoslovanske železničarje in na vse proge v naši državi. Praznovali so slavo tudi v Ljubljani.

Poučni izlet narodnih železničarjev. Ljubljanski oblastni odbor U. J. N. Ž. B. priredi za članstvo poučni izlet v Staro Srbijo. Odhod bo iz Ljubljane 4. septembra in gredo izletniki preko Beograda po Donavi v Prahovo, nato pa čez Niš, Skoplje, Bitolj, Ohrid in nazaj čez Kosovo polje in Kraljevo v Beograd. Vrnejo se 13. septembra. Stroški izleta znašajo približno

samo 400 Din za osebo, ker bo vožnja zastoj, prenočevali pa bodo izletniki kar v železniških vozovih.

Veterinarska razstava, ki bo prirejena v okviru letošnjega jesenskega velesejma v Ljubljani od 2. do 11. septembra, bo prav za vsakega zelo zanimiva in poučna. To razstavo bo priredila dravska sekcija jugoslovanskega veterinarskega združenja, kar nam jamči, da bo razstava obsežna in verna slika sodobnega živinozdravstva ali veterine, kakršne do sedaj tudi v visokokulturnem tujezemstvu še niso videli.

Vsa mesta zasedena. Uprava državnih monopolov objavlja, da so vsa z državnim proračunom določena mesta pri upravi monopolov in vseh podrejenih ustanovah in zavodih zasedena, tako da je vlaganje prošelj za sprejem v službo brez upanja na uspeh.

Uvažanje inozemskih časopisov. Trgovinsko ministrstvo je izdalo navodila o uvažanju in razširjenju tujih časopisov. Po tem pojasnilu veljajo

zakonski predpisi glede nadzora in omejitve uvoza in razširjenja časopisov, ki izhajajo izven naše države, samo za posredovalce, t. j. podjetja, ki se obrtoma pečajo s temi posli. Osební naročniki, ki sami naročajo zase inozemske liste, so izvzeti od teh predpisov, ki veljajo, kakor rečeno samo za obrtna podjetja.

Zborovanje organizacije strojevodij. Meseca julija se je vršil v Beogradu XI. kongres Združenja strojevodij. Zborovanje je bilo dobro obiskano. Poleg znatnega števila članov, je bilo navzočih 27 delegatov, ki so zastopali nad 2400 društvenih članov iz vse države. Prisostvovali so tudi zastopniki drugih železničarskih organizacij, tako UJNZB in Združenja železničarskih uradnikov. Zborovanje je bilo živahno, razprave temeljite. V resoluciji zahtevajo zborovalci razna izboljšanja službenih pogojev in odpravo raznih trdot, ureditev vprašanja dnevničarjev ter prevedbo uslužbencev na višje položaje i. t. d. V Združenju strojevodij je včlanjenih skoro 95% strojevodij iz vse države ter tudi več strojnih inženjerjev. Mesečna članarina znaša 20 Din.

Zdravstvene razmere poštinih uslužbencev. Po statistiki prometnega ministrstva za leto 1931 je bilo v navedenem letu bolnih 6269 uslužbencev, ki so bili zaradi bolezni odsotni iz službe 107.377 dni. Od obolelih je bilo 2832 moških, ki so izostali 58.225 dni, žensk pa 3437, ki so bile zaradi bolezni odsotne 48.852 dni. V letu 1931 je bilo v poštini stroki vseh uslužbencev 10.601. Bolnih je bilo torej to leto 60% skupnega števila. Od uslužbencev je bilo 7691 moških in 2915 žensk. Zanimivi so podatki, kako so odsotnosti zaradi bolezni porazdeljene po poštinih direkcijah. Navedemo število bolnih uslužbencev in dni odsotnosti: ministrstvo 18 uslužbencev, 805 dni; direkcija Beograd 588, 14.627; Zagreb 2300, 28.058; Ljubljana 838, 15.432; Novi Sad 979, 7850; Sarajevo 278, 11.045; Skoplje 698, 17.751; Split 560, 11.809.

Nenadkriljiva kakovost! Kathreiner Kneippova sladna kava se izdeluje izključno iz najboljših izbranih surovin po navodilu župnika Kneippa.

Stanovanje v Vojnku. Ker odhajam v Dubrovnik, zapuščam čedno, suho stanovanje (2 sobi, kuhinja, drvarnica, klet, vrt) ter ga priporočam upokojencem; okolica krasna, podnebje zdravo, soc. razmere ugodne. Povprašati pri lastniku g. Ribiču, Vojnik 52.

Jesenski Ljubljanski velesejem. Spet bo oživela naša bela in lepa Ljubljana med 2. in 11. septembrom. Gospodarsko in kulturno središče dravske banovine bodo posetili desetstisoči gostov iz vseh krajev naše prostrane države in inozemstva, da si ogledajo bogato založeno in pestro razstavo »Ljubljana v jeseni«. Na razstavišču

od 40.000 m² bodo nameščene v desetih velikih razstavnih zgradbah sledeče razstave: Veterinarska razstava. Kmetijska razstava (sirsarstvo in mlekarstvo, čebelarstvo, zelenjad, vino). Razstava dalij. — Razstava goveje živine montafonske pasme, ovc in koz, poljedelskih strojev in orodja. — Razstava »Slovenska cerkev«. — Misijonska razstava. — Umetnostna razstava »Madone slovenskih likovnih umetnikov«. — Razstava »Red in snaga k zdravju pomaga«, nazorna razlaga novodobnega racionalnega gospodinjstva. — Pohišstvo, stanovanjska oprema. Radio. — Krojaška razstava. — Razstava narodnih vezenin timoškega okrožja. — Industrijski in obrtni oddelek. — 8. sept. tekmovanje jugoslov. harmonikarjev na velesejmu. — 50% popust na železnicah. Vozne olajšave so priznane tudi na parnikih. Permanentne legitimacije s pravico na prevozne olajšave in poljuben večkratni vstop.

Narodno gospodarstvo.

Brezposelnost in državni dohodki. V zadnjih dveh letih se je število delavcev zavarovanih pri okrožnih uradih, znižalo za 100.000 oseb. Poleg teh je v naši državi najmanj še 100.000 brezposelnih, ki niso zavarovani nikjer. Delavske zbornice so pa ugotovile, da dosega število nezaposlenih v naši državi skoro 300.000, kar bo veljalo zlasti za zimsko dobo. Posledice nezaposlenosti se kažejo zelo izdatno tudi v državnem gospodarstvu, ker plačujejo delavci od svojih mezd uslužbenški davek. Če vzamemo, da zasluži delavec povprečno samo po 2632 Din na dan, kolikor je povprečna zavarovana meza, bi znašal delavčev povprečni zaslužek na mesec 632 Din. Dejanski zaslužki so seveda nekaj višji. Od navedenega mesečnega dohodka bi moral plačati delavec Din 4— uslužbenskega davka na mesec. Pri 200.000 brezposelnih izgubi tedaj država na uslužbenškem davku vsak mesec 800.000 Din ali skoro 10 milijonov Din neposrednega davka na leto. Izguba na posrednih davkih je pa prav tako zelo občutna, ker nezaposleni ne morejo kupovati v enaki meri kakor prej, raznih trošarinskih predmetov. — V letošnjem državnem proračunu je uslužbenški davek predviden s poviškom 10 milijonov dinarjev.

Šolstvo.

Omejitev sprejemanja na učiteljsišča. Prosvetno ministrstvo je odločilo, da se letos ženske sploh ne bodo sprejemale v I. razred učiteljsišč. Pa tudi število moških, ki se bodo sprejeli v prvi letnik, je omejeno. Sprejetih bo samo 700 učencev in to le na nekaterih učiteljsiščih v državi. Za dravsko banovino je določeno možko učiteljsišče v Ljubljani. To zelo umestno odločbo je povzročilo dejstvo, da je v vsi državi ta čas prostih komaj 200 učiteljskih službenih mest, med tem ko leži samo pri ministrstvu že nad 3000 nerezanih prošelj učiteljskih absolventov, ki ne morejo

slila, samo to: zadnjikrat! Ta trenutek bi jo bil lahko pridržal, si jo za zmerom osvojil, toda saj ni nič slutil — in tako je samo zatisnila oči in se opotekla v svojo sobo. Tam se je naglo preoblekla, potihoma, s stisnjenimi ustnicami, in prisluškovala. Pismo, ki mu je sporočalo njen pobeg, a ga ni moglo pojasniti, je položila na posteljno blazino. Pri tem so se ji roke tresle. Zbrala se je in po prstih se je ukradla na hodnik in po stopnicah z malim kovčegom v roki.

Med vožnjo so ji stopile solze v oči. Široko jih je odprla, pajčolana pa ni dvignila, da so se ji zdele stvari čudno oddaljene, neresnične in kakor da so v sencih. Videla je neskočno vrsto ulic, ki so se prepletale in kakor da jo je cestno vrvenje vlekel s seboj v nevarnost in tujino, tako naglo je bila pred kolodvorom. Pred vhodom končno on, sivo oblečen, s kovčegom v roki. Hotela se je nasmehnuti, pa ni šlo. Tudi besede je niso ubogale. Veselost, ki naj bi ožarjala to uro, je bila izginila, vse je bilo preglasno, prašno, težko in zamolklo od sopare, kolodvor prepoln ljudi, ki so z njima, pred njima in hkrati z njima tekli k vlakom. Pred peronom se je s tresočim roko oklenila Henryja. Trenutek ni bil prav primeren, zakaj zdela se je, da se vlak že premika, toda stisnil jo je s svojo laktjo tako nežno, da ji je pomirilo srce.

»Moj ljubil« je tiho šepnila. Odvrnil je: »Ti ni dobro?«

»Ne, tako sem...« glas ji je zastal in pogumno je dokončala: »Tako sem srečna.«

»Tako?« je rekel in nato sta stopila v vlak in našla dva prostora med debelo gospo, ki je hropela od vročine, in starejšim gospodom, ki je spal in s prestrašenim pogledom odprl oči, ko se je vlak premaknil.

Sprva sta sedela roko v roki, potihoma se pogovarjala, se pritajeno in nežno smehljala. Bilo je zelo lepo, da, bilo naj bi zelo lepo, navzlic strahotni vročini. Na prihodnji postaji je stari gospod izstopil, debela gospa pa njim in kmalu sta bila sama. Gozdovi so se približali tiru in naglo je po travnikih vstajal mrak.

»Le poglej,« je šepetala, »poglej, kako lepo! In kako mirno! Si zelo vesel?«

Spet ji je pritrdil in si odpel telovnik, zakaj zdela se je, da se pripravlja na nevihto, soparica se je že zgostila, da je bilo komaj še mogoče dihati in zrak je postal težak, siv in suh.

»Zapni si vendar telovnik!« mu je rekla vsa nesrečna.

»Ampak dete, ta vročina!«

»Kakor hočeš.«

Pogledal jo je z enim očesom, z dolgim pogledom, ki jo je spomnil na moža. Zbrala se je, se trudila, da bi pogovor čisto ne utihnil, toda ni se ji prav posrečilo. Bog vé čemu ne! In bilo je vse tako drugače, čisto drugače, kot si je bila mislila. Včasih si je skušala predstavljati bodočnost. Sreča, si je mislila, ljubezen, prihode in pri tem je videla svojega moža, kako sam hodi po praznem stanovanju, sebe pa v tuji hotelski sobi ob čednem, mladem možu, ki je malo govoril, se pogostoma smehljaj, si odpel telovnik, kadar je postalo vroče, in ki je pozabil prinesiti ji rože. Zahotelo se ji je pripraviti se, toda molčala je. Kaj naj reče? »Razočarana sem,« da to neumno besedo vseh neumnih žensk? »Obljubil si mi...« Kaj pa ji je prav za prav obljubil? Nič, nič, niti rož ne! Dobro, si je mislila, človek mora pač potrpeti. Potrpeti? Mar je zato prišla sem,

v tak vlak, k temu možkem, da bi potrpeła?

Od strahu, ki jo je pograbil kakor nevidna roka, ni mogla zapreti ust. Široko je razprla oči. Seveda, zdaj je videla, da, zdaj je videla... Toda bilo je prekasno, vlak je drvel. Doma v njeni tihi sobici je ležalo pismo s hudobno, nepreklicno besedico: zbogom! In bila je na poti k temu možkem tu zraven. In v tem trenutku, ko je zagledala resničnost tako od blizu, je dvignila roke, da zadrži vsaj edino, kar se ji je hotelo izmuzniti hkrati z opojnim snom: ljubezen ali vsaj naslado namesto sreče in nežnost trenutka namesto upanja na neskončno blaženost. Zardela je in mehke, željne ustne so se ji odprle. Srce ji je pričelo glasno in hrepeneče razbijati, ko se mu je z rahlim vzdihom, z nežnim in otožnim smehljajem naslonila na prsa.

Tedaj je opazila, da spi. Zaspal je bil in lepa usta so bila narahlo priprta, kar ga je delalo sicer ne lepšega, pač pa mlajšega. Oči so bile tesno zaprte, da se je ozki obraz zdel čudno prazen. Smrčal sicer ni, toda spal je, ne tako kot kak polubog, temveč kakor mnogo zakonskih mož, ki sede zraven žene v mirno ropotajočem vlakom in ki nagnejo glavo na stran in kot na mehki blazini zadremlejo na njeni rami. Natančno tako, nič drugače, nič bolje, nič slabše — samo: natančno tako.

Mlada gospa Elvira je trenutek negibno obsedela. Ni se niti premaknila in oči je imela uprte naravnost v umazano blazino ob nasprotni steni. Nato je prebledela. Nato je spet zardela, kakor da jo je nekdo udaril in oči so se ji polagoma napolnile s solzami. Toda ni zajokala, temveč stisnila je le ustnice, da bi ji ne ušla mrzla, hudobna beseda srda, sramu, raz-

očaranja. In tedajci je obstal vlak na majhni postaji. Zavore so zaškrpale, prikazal se je kolodvor, pod okni so tekali ljudje. In tedaj je gospa Elvira naglo vstala, segla v mrežo in vzela kovčeg. Čisto po prstih, s pogledom na njegovem spečem obrazu, je odšla iz oddelka in stopila z vlaka...

To je bilo slovo. Priznati je treba, da je bilo slovo brez sentimentalnosti, brez poljubov, brez nežnosti, celo brez otožnosti, katere ni več čutila. Ob osmih zvečer je bila spet doma in tiho odšla v svojo sobo.

Pismo je bilo še na vzglavju. Hvala Bogu! Pismo je bilo še tu! Vzela ga je, ga skrbno raztrgala in pri tem so ji stopile v oči solze, lahne, osrečujoče solze in skromen, kakor smehljaj rahel vzdih: doma, si je mislila, doma!

Tedaj je zagledala moža. Stal je za njo, čisto potihem je bil vstopil v sobo in se naslonil ob vrata. Malo kratkovidne oči so jo ogledovale z izrazom običajne, nezavedne, neminljive nežnosti.

»Zdi se mi, da sem malo zadremal...« je rekel, »saj bo že menda čas za večerjo... kje pa si bila tako dolgo?«

Kaj naj reče? Kaj naj mu pripoveduje o teh nekaj urah, v katerih je preživela srečo in vso bol, nevarnost in rešitev, blaženost in spoznanje za vse življenje, da se je vrnila nazaj v to sobo, v njegov objem in na njegova prsa? Nekaj časa je molčala, nato pa stopila k njemu v senco, ki je oznanjala večer, temo in osvežujoči dežek dolge, mirne noči. Z nežnim izrazom ljubezni se mu je z licem naslonila na čelo:

»Zakaj bi rad to vedel?« mu je rekla, »verjemi mi, nič važnega ni bilo. Samo neko malenkost sem morala urediti...«

dobiti zaposlitve. Samo v dravski banovini je precej nad 700 nezaposlenih absolviranih učiteljskihnikov. Razen tega se je dognalo, da je število učiteljev napram učiteljem znatno previsoko, ker dosega že 2 tretjini vsega učiteljskega osebja.

Železničarska glasbena šola. Narodno železničarsko glasbeno društvo »Sloga« v Ljubljani objavlja, da se vrši od 4. do 9. septembra v društvenih lokalih vpisovanje gojencev v glasbeno šolo. Vpisnina znaša 10 Din, za pouk kateregakoli instrumenta se plača 45 Din na mesec, za solo petje pa 90 Din. Redni šolski pouk se prične 12. septembra. Šolsko vodstvo vabi k vpisu in opozarja starše naj vpišejo otroke za pouk raznih lesenih in kovinskih

instrumentov, s katerimi kesneje v življenju laže najdejo zasluzka, kakor pa z znanjem klavirja ali violine.

Več zanimanja za kmetijsko strokovno šolstvo. Ravnateljstvo kmetijske šole v St. Juriju ob Južni železnici je pozvalo starše, naj vpišejo v navedeno šolo sinove, ki bodo kedaj pozneje prevzeli doma gospodarstvo. Značilno za naš čas je, da je za tri kmetijske strokovne šole v naši banovini skoro nemogoče dobiti zadosti učencev in še med temi prevladujejo dekleta. Zato je navedena šola podaljšala rok za vpisovanje. Ta poziv je vreden resnega pomisleka, ker je znano vsakomur, da absolventi srednjih šol nimajo posebno ugodnih nad za bodočnost.

Nove knjige.

»Mladika«. Avgustova številka objavlja mimo nadaljevanj obeh celoletnih romanov še več krajših črtic in pesmi. Zanimiva, kakor zmerom, so Plečnikova razpravljanja o anatomiji, zelo poučen in s slikami nazorno opremljen je obširni Stelletov spis o naši cerkveni umetnosti. K petdesetletnici Meštrovičevega rojstva je napisan članek o njegovem mavzoleju za Račičevo družino v Cavtatu. Spis krasi več posrečenih ilustracij. Ivan Zorec je napisal pregled lepega slovstva o Stični in njenem samostanu. Slede članki o zdravstvu, vrtnarstvu, kuharstvu i. t. d. — »Mladika« se narača v Celju, Mohorjeva tiskar-

na, in velja na leto samo 84 Din. Lepo ilustrirani družinski list je vreden priporočila.

»Zdravje«. Vsebinska junijske številke: Andrej Petrovič: Iz pogovora Porfirija Andreja in generala Potrinova; dr. Fr. Kolterer: Zdravilni pomen naravne mineralne vode; dr. Stj. Ivič: Zdravljenje pljučne tuberkuloze operativnim potom; ing. kem. Lindtner: Živila in kuhinjska posoda. — Glasnik higienskih ustanov v dravski banovini: urejuje dr. Karol Petrič. — Iz tujine za nas. — Drobtine. — Uprava lista »Zdravje«: Ljubljana, Zaloška cesta 2 (Higienski zavod). Letna naročnina 30 Din. — Dobro urejevani zdravstveni mesečnik se sam priporoča vsem družinam.

Kr. dvorni dobavitelj

ANTON VERBIČ, Ljubljana

Delikatese Telefon 2673 Špecerija

Najnižje cene! Sveže blago! Skrbna postrežba!

Krojaški atelje

FRAN IGLIČ, LJUBLJANA

Pražakova ulica.

Izdeluje se za dame in gospode po najnovejših krojih. — Lastna zaloga modnega blaga. — Uradnikom znaten popust ali na obroke.

VELETRGOVINA

A. ŠARABON

V LJUBLJANI

priporoča špecerijsko blago, raznovrstno žganje, moko in deželne pridelke. — Raznovrstno rudninsko vodo.

Gostilna pri Kolovratarju Ljubljana

Pred škofijo 14

Toči pristna štajerska in dolenska vina. Gorka in mrzla jedila vedno na razpolago. — Cene zmerne, postrežba točna. Za obilni obisk se priporoča

Tomaž Bizilj

Varno naložite svoj denar v

VZAJEMNI POSOJILNICI

REGISTROVANI ZADRUGI Z OMEJENO ZAVEZO V LJUBLJANI ♦ MIKLOŠIČEVA CESTA ŠT. 7 POLEG GRAND HOTELA UNION V LASTNI PALAČI

Obreštuje najugodnejše
Telefonska številka 2412
Štev. poštne hran. 11.165

Tovariši!

Kupujte pri trdkah, ki oglašujejo v »NAŠEM GLASU«! Kdor podpira nas, ga podpiramo mi!

Priporočamo trdko

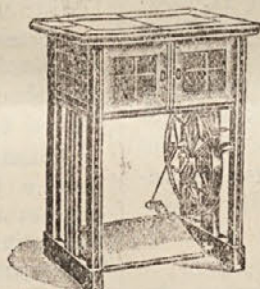
M. Tičar, Ljubljana

za nakup vseh pisarniških in šolskih potrebščin.

Priporočamo Vam najboljše šivalne stroje in kolesa

Adler, Gritzner Švicarski pletilni stroji Dubied

Brezplačen pouk v vazenju

Večletno jamstvo

edino le pri trdki

Jos. Petelinc, Ljubljana
Tel. št. 2913. za vodo.

! PORAVNAJTE NAROČNINO !

Ivan Perdan nasl., Ljubljana

Veletrgovina kolonijalnega in špecerijskega blaga.

Nudi po najnižji dnevni ceni: kavo, riž, testenine, najfinejšo namizno olje, čaj, žganje ter vse drugo špecerijsko blago.

Postrežba točna in solidna.

MANUFAKTURNA TRGOVINA

FABIANI & JURJOVEC

LJUBLJANA — STRITARJEVA ULICA 5

Priporoča svojo veliko izbiro volnenega blaga za gospode in dame. Belo blago za različno perilo v poljubni širini. Krasna zaloga zastorov in preprog. (Pliš, tapetri itd.) — Puh, perje, kapok, volna, žima vedno v zalogi. Blago je iz prvovrstnih angleških in čeških tovarn. Gg. uradnikom proti takojšnjemu plačilu 10% popusta.

Za dame

najelegantnejši damski plašči izgotovljeni in po meri

Za gospode po meri vsakršna oblačila

Sport za dame in gospode

vsa sportna oblačila, dežni plašči, trenčkoti, pumparice, smučarske drese itd.

Za deco razna oblačila izgotovljena

K. Pučnik

Šelenburgova ulica št. 1 nasproti kavarne »Zvezda«

Za cenj. uradništvo znatno nižje cene in ugodnosti pri odplačevanju

Jajnine

zlato naših hranil

Dežnike

Nogavice

VSE IZ LASTNE TOVARNE

v priznано solidni in elegantni izdelavi

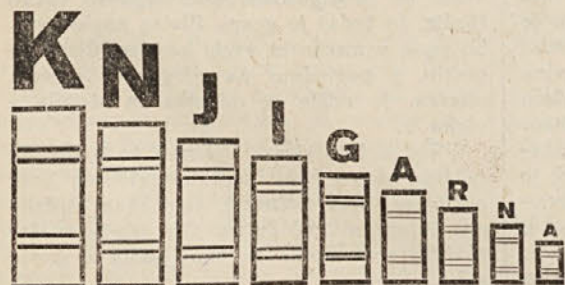
ODDAJAMO PO TOVARNIŠKIH CENAH

v naši prodajalni v Ljubljani,

PRED ŠKOFIJO 10

PRVA JUGOSLOVANSKA TOVARNA DEŽNIKOV IN NOGAVIC

JOSIP VIDMAR

UČITELJSKE TISKARNE LJUBLJANA MARIBOR

FRANČIŠKANSKA 6 TYRŠEVA ULICA 44

TELEFON ŠTEV. 3397 TELEFON ŠTEV. 2628

RAČUN POŠTNE HRANILNICE ŠTEV. 10.761

priporoča cenjenemu občinstvu svojo zalogo vseh pisarniških in šolskih potrebščin. Lastna izdelovalnica šolskih zvezkov. Knjižarna sprejema naročbe na knjige iz inozemstva, na vse domače in inozemske liste, revije itd. Velika izbira pisemskega papirja, razglednic in slik. Cene solidne! — Postrežba točna! — Zahtevajte cenik!

Zadruga državnih uslužbencev za nabavo potrebščin, Ljubljana

Vodnikov trg št. 5.

F. Z. Z. O. Z.

Telefon št. 2421.

Državni uslužbenci!

Vaša nakupovalnica mora biti edino zadruga prodajalna. V zalogi ima vedno sveže špecerijsko blago. Dostava na dom brezplačna. Preskrbuje kurivo, posreduje nakup manufakturnega blaga pri Zadrugi državnih železničarjev in pri trdki Teokarovič.

Širite z adružno misel med svojimi tovariši!